

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ВАРІАТИВНІСТЬ КОНЦЕПТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ У СУЧАСНОМУ
МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Колективна монографія

За заг. ред. О. Г. Шостак

Київ
Талком
2020

УДК 821.09(100):159.923.2-027.542(082)
В18

Рекомендовано до друку
Вченою радою Національного авіаційного університету
(протокол № 1 від 26 лютого 2020 р.)

Рецензенти:

Шимчишин М.М. – д-р філол. наук, проф., зав. кафедри теорії та історії світової літератури ім. проф. В.І. Фесенко (Київський національний лінгвістичний університет);
Ніконова В.Г. – д-р філол. наук, проф., зав. кафедри англійської і німецької філології та перекладу ім. проф. І.В.Корунця (Київський національний лінгвістичний університет);
Яшенкова О.В. – канд. філол. наук, доцент кафедри англійської філології та міжкультурної комунікації Інституту філології (Київський національний університет імені Тараса Шевченка).

Головний редактор:

О.Г. Шостак, кандидат філологічних наук, доцент
(Національний авіаційний університет, Україна)

Варіативність концепту національної ідентичності у
В18 сучасному мультикультурному середовищі: кол. моногр. / за заг.
ред. О.Г. Шостак. — К.:Талком, 2020. — 247с.

ISBN 978-617-7832-26-2

Варіативність національної ідентичності – одна з найхарактерніших рис сучасного наукового дискурсу. Це поняття постає в центрі дискусійних розмірковувань авторів даної монографії. Плинність постмодерного інформаційного суспільства спонукає дослідників до осмислення національно-екзистенціальних констант сучасного суспільства.

Монографія містить наукові статті авторського колективу кафедри іноземних мов і прикладної лінгвістики факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна), а також вчених із США, Франції та Турецької Республіки.

УДК 821.09(100):159.923.2-027.542(082)

ISBN 978-617-7832-26-2

© Національний авіаційний
університет, 2020

РОЗДІЛ І. НАЦІОНАЛЬНА І

**ДО ПРОБЛЕМИ
КОМУНІКАТИВНИ**

Проблема самоідентифікації та активно обговорювана традицією у суспільстві ідентичності є звернення людський засіб спілкування функціонуванням, розвитку Завдання кожної спільноти передбачає, що кожний соціально-комунікативну перетинаючись із функціями коди і субкоди функціональної систему, здатну обслуговувати спільноти і всі сфери найрізноманітніших галузей

Метою дослідження на когерентність і стійкість функціонального вибору мови. Основні завдання: – проаналізувати мовну ідентичність;

– дослідити вплив національно-державного прояву та фактори формування поліетнічного європейського

Методологія дослідження У XX столітті значення мови і культури вивчає Н. Хомський, Дж. Лакофф суспільному рівнях було

неможливо без внутрішньої свободи. Вірне сприйняття людиною національної ідентичності відіграє в цьому вирішальну роль.

Каріна Сагратова

ГЕНДЕРНА СЕГРЕГАЦІЯ У САУДІВСЬКІЙ АРАВІЇ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «ДІВЧАТА АР-РІАДУ»

Країни Близького Сходу попри спільні релігійні традиції різняться у своєму відношенні до ролі жінки у публічній ланці, її становищі у суспільстві та родині. Але вочевидь загальні релігійні положення та історичні події доклали багато спільного в усі мусульманські країни. Держави Близького Сходу мають різні юридичні закони щодо таких громадських актів як: одруження, народження дітей, розлучення, отримання освіти та інше, але класичні уявлення про ці речі, згідно соціологічних показників, є досить ідентичними серед більшості мусульман незалежно від країни. Зважаючи на статистику, можна припустити, що низький рівень освіти і суворіші правила поведінки продиктовані браком інформації та економічною недорозвиненістю країни, але серед них є і можливі та досить економічно просунуті країни, такі як Саудівська Аравія.

Арабський світ не заперечує існування таких простих речей для молодих сучасних людей як музика, кіно та інше, але намагається обмежити та дозувати їх споживання. Використання і споживання серед жіночої статі. Інтернет – це також нове середовище, яке не може стримувати жінок та їхні думки, як це робила стара система, і анонімний (з початку) оповідач роману використовує це: вона представляє свої історії у вигляді електронних листів, які вона розсилає щотижня на будь-яку саудівську адресу, яку вона знаходить.

У своєму романі «Дівчата Ар-Ріаду» (арабською «بنات الرياض»- «Банат Ар-Ріад»), який написаний у формі електронних листів, молода письменниця Раджа Альсані розповідає про особисте життя чотирьох молодих саудівських дівчат: Ламе, Мішель (наполовину саудійка, наполовину американка), Гамре та Садиме.

Роман описує відносини між чоловіками і жінками в Саудівській Аравії. «Дівчата Ар-Рійада» – це історія сучасних колежанок старшого віку у Саудівській Аравії, дівчат, які шукають любові, але на заваді стоїть система, яка дозволяє їм лише певні свободи і має специфічні очікування та вимоги. Між чоловіками та жінками існує мало контактів – особливо між самотніми підлітками і дорослими – але сучасна технологія трохи змінилася. В цьому романі описаний секс і те, як чоловіки ігнорують жінок, якщо вони віддаються перед шлюбом. Неодноразово авторка звертається до квір-теорії. По суті, це заборонені теми для Саудівської Аравії. Тому і не дивно, що роман був заборонений через свій запальний, суперечливий і феміністично налаштований зміст і підняття питання гендерної сегрегації.

Сама авторка вже тривалий час мешкає в Сполучених Штатах, а отже, є людиною двох культур. Щоправда, критики, прочитавши її твір, одразу заговорили про «арабський фемінізм», близькосхідну політику й боротьбу між авторитаризмом і демократією (цим, серед іншого, роман і «розпіарився»). Письменниця, яку на батьківщині дехто звинуватив у виступі проти традиційних цінностей, здобула «всесвітньої» слави, але потрапила у вкрай політизований дискурс. Чому? Відповідь на це нам дає сам твір [Якубович 2010].

Гендерна сегрегація неодноразово була об'єктом наукових досліджень. В історії мовознавчих студій особливо помітними є праці Малали Юсуфзай – активістки та борчині за права дівчат мати освіту. В своїй автобіографічній книзі «Я – Малала» вона пише: «Я родилась в стране, где в честь новорожденных сыновей открывают оглушительную пальбу: а новорожденных дочерей тихонько прячут в дальней комнате.» Цей факт, за її словами, тісно зв'язаний, з тим, що жінка займає мізерне становище у суспільстві – «Когда девочки вырастут: их ожидает один незавидный удел – стряпать и рожать детей...» [Юсуфзай, с. 29]. Серед сучасних авторів до теми гендерної нерівності, як політичної так і соціокультурної звертаються Шостак О.Г. [Шостак 2018], Шаповал І.Г., Медведкіна Д.О., Литовченко С., Барабаш С.Г. та інші.[Барабаш, 2015, с. 9]; [Боднар, 2018];[Голуб, 2019, с.2]; [Демішева, 2018]; [Ігошина, 2010, с. 130]; [Литовченко, 2015]; [Шостак, 2018, с. 33]

Метою цієї роботи є спроба дослідити явище гендерної сегрегації у країнах Близького Сходу на основі роману Раджі Альсані «Дівчата Ар-Рйаду».

Попри те, що Країни Близького Сходу та Магрибу постійно піддаються «вестернізації», і велика кількість представників мусульманського світу здобувають вищу освіту в Америці та Європі, мусульманські спільноти чинять досить сильний опір цьому явищу. Можна історично прослідити те, що періоди жіночої емансипації та суспільний «апгрейт» змінюється періодом повернення до «джерел ісламу», до традиційного. При зміні влади емансипація то розквітає, то відкидає жіноцтво до суворих ісламських традицій. Так у Саудівській Аравії розвиток прав жінок не розвивається стрімко вгору, як в інших європейських державах. У традиційній мусульманській родині дівчата та хлопчики виховуються по-різному, найчастіше у родинній та соціальній площині існує сегрегація двох статей. Вважається, що така сегрегація існує для запобігання розвитку «незаконних відносин», які забороняються в Корані. Це правило трохи слабше діє в лікарнях та медичних ВНЗ. Авторка зазначає, що медичний університет омріяний багатьма дівчатами в якості майбутнього вишу тільки через можливість спілкування з протилежною статтю.

Загалом у мусульманських суспільствах виховання дівчат ґрунтується на їхній майбутній ролі в суспільстві – вона буде дружиною, матір'ю та господинею, саме тому у доньок традиційно виховується прагнення бути красивими для майбутнього чоловіка. Дружина в мусульманській родині також має бути скромною та вихованою, саме тому велику увагу приділяють поведінці дівчат та їх манерам, адже вкрай важливо відбутися як дружина. Авторка «Дівчат Ар-Рйаду» пише, що після одруження «ти можеш вже бути негарною та нерозумною, адже ти вже заміжня»[Alsanee 2007, с. 8].

Маємо змогу розглянути ситуацію на даному етапі на змістовному підґрунті роману Раджі Альсані «Дівчата Ар-Рйада». Що має жінка в ісламському світі на сьогоднішній день? І чи залежить це від її соціального статусу?

Раджа Альсані починає свій роман з гасла про те, що хоче розповісти усьому світові правду про жінок у її рідній країні з багатьма умовностями та заборонами. Ці умовності і заборони тягнуться століттями і є неприйнятними для молодих жінок, які вже

більш емансиповані, обізнані і хочуть бути щасливими. Вона каже такі слова, «зараз мої губи безсоромно нафарбовані червоною помадою» чи «я розписалась червоною помадою» в знак того, що її слова це протест і наголос на тому, про що вона розповідає. [Alsanea, с. 7; с. 12]

Вона саме так і починає свій роман «Я розкажу Вам про своїх подруг. Гамре, Садиме, Мішель та Ламе, вихідці з заможних саудівських родин, мешкають у Ар-Рйаді, навчаються, мріють, знайомляться з чоловіками (за посередництвом родичів, як і годиться порядним мусульманським дівчатам), виходять заміж, розлучаються – одним словом, не роблять нічого героїчного, крім того, що хочуть звичайного щасливого життя.» [Alsanea, с. 5].

Попри відміну та навіть заборону ісламом різного ставлення до народження доньки та сина, дослідження демонструють, що родина радіє появі на світ доньки набагато менше, ніж народженню сина. Так, згідно з дослідженням Світового банку, велика кількість мусульманських родин будуть намагатися народити другу дитину, якщо першою була донька, аніж навпаки. Тож іноді дискримінація жінки починається вже з самого її дитинства, оскільки гендерний пріоритет під час народження дитини часто відображається на її подальшому вихованні та ставленні до неї родини.

Так Раджа Альсані зазначає, що після народження Садиме та її сестри Тамадур батьки намагалися завести ще дітей попри вже не дітородний вік та лише стан здоров'я матері зупинив ці спроби.

Звичайно на бажання мати сина часто впливають соціоекономічні обставини. Чоловікам не заборонено працювати та здобувати освіту. Та завідомо відомо, що донька вийде заміж та покине родину. Окрім моральної є ще й матеріальна складова – якщо жінці дозволено працювати, вона вже не буде приносити гроші в свою материнську сім'ю, допомагати своїм батькам.

Треба зазначити, що героїні роману виходять із заможних родин. Потреби працювати в них як такої не існує. Ці жінки мають право на освіту і не заблоковані від всесвіту, але їхнє виховання для них насамперед і є тим самим блокуючим фактором, який утримує їх від певних, здавалося б абсолютно не аморальних, речей.

Дії більшої частини роману відбуваються у навчальних закладах. Авторка чітко дає зрозуміти, що і в питаннях освіти жінки

мають інші права та правила, досить суворіші та жорсткіші за ті, що мають чоловіки. Не дивлячись на те, що економічні показники Саудівської Аравії дуже високі, жіноча освіта теж знаходиться на низькому рівні. У ваххабістській системі жінкам, найчастіше потрібен дозвіл на отримання освіти від батька або чоловіка. Багато жінок мають обмежений час в бібліотеках, тому що не можуть відвідувати їх без чоловіків, які повинні їх супроводжувати. Також існує велика гендерна сегрегація і в середній освіті: так в Саудівській Аравії немає шкіл, які б дозволяли вчитися дівчатам та хлопцям в одному класі чи навіть приміщенні. Жінкам дозволено слухати лекцію від чоловіка тільки зі спеціального екрану, а питання вони можуть ставити по телефонній лінії, яка спеціально для цього працює в університетах. Крім того Альсані дуже яскраво описує обшукування дівчачих шкільних шафок та сумок на предмет «заборонених» речей – стільникових телефонів, косметики, парфумів, відеокасет тощо.

Що стосується викладання, то вважається, що іслам не передбачає того, що жінки можуть навчати чоловіків, саме тому жінки зазвичай викладають у закладах для дівчат. Коли ж доводиться викладати у змішаних інституціях, то жінки в найбільш традиційних системах знаходяться у чіткому субординаційному становищі по-відношенню до викладачів-чоловіків. Як розказує Маріам аль-Джавіні, заступниця директора школи для дівчат в ісламсько-саудівській академії в Олександрії, Вірджинія, після того як викладачка перевірить роботу студентки чи студента та поставить оцінку, вона змушена також віддати її ще раз на повторну перевірку викладачу чоловічої статі. Аль-Джавіні також повідомляє, що загальне ставлення до студенток лояльніше ніж до студентів, прийнято вважати, що саме студенти чоловічої статі будуть дійсно користуватися набутими знаннями на практиці [Демішева]. Загалом частка викладачок в університетах мусульманських країн є дуже незначною.

Разом з тим, жінки також потерпали від сексуального насилля з боку поліції, яке було націлене на приниження жінки аби довести її меншовартість та обмежену роль у суспільстві.

Традиційними і єдиними можливими стосунками в мусульманських суспільствах є гетеросексуальні стосунки чоловіка та жінки. Альсані зачіпає тему секс-меншин. Ставлення батька до

свого сина Нурі, який як з'ясовується є квіром, стає однозначним: від жорстокого побиття (зламані ребра та ніс) до повного відречення від сина. Також Раджа Альсані описує ставлення суспільства до студентки, яка також є представницею спільноти квірів. Вона пише, що про цю дівчину ходять легенди, що вона, наче, уособлення чогось ненормального і «ніхто не хоче з нею зустрітись на вулиці» [Alsanea, с. 23].

До шлюбу не лише сексуальні стосунки, а й побачення часто заборонені за мусульманськими традиціями. Звісно, дівчата з деяких родин можуть собі дозволити зустрічатися з хлопцем в певних країнах, однак такі практики не афішуються, навіть тоді коли вони не заборонені законом. Найчастіше ініціаторами одруження стають родини або сам майбутній чоловік, який йде до батьків жінки і пропонує себе її батькові або брату. З роману ми дізнаємося про такі тонкощі дошлюбних процедур як контракт, неможливість бачитись з нареченим, заборона на дошлюбні статеві стосунки. Теоретично жінка може відмовитися, бо батьки не мають права змушувати жінку виходити заміж за людину, яка їй не подобається. Однак, мусульманське суспільство ставить родину на перше місце, саме тому згідно з усталеними нормами жінка повинна вийти заміж і якщо вона цього не робить, вона отримує осуд суспільства. Зробити дівчина повинна це якомога раніше. З огляду на соціальне положення жінки, її економічне становище, вона найчастіше піддається суспільному тиску і виходить заміж за того, кого їй вибрали батьки. Так найбільшу роль в створенні шлюбного контракту відводиться старшим членам родин, зазвичай, чоловікам.

Згідно описаного весілля Гамре сепарація статей найчастіше починається зі шлюбної церемонії, оскільки за традиціями більшості мусульманських країн, на церемонії жінки і чоловіки не зустрічаються, і святкують весілля сегреговано. Важливі складові весільної церемонії: махр (مهر) – певна сума грошей або коштовності, які чоловік дарує жінці під час укладення шлюбу, шлюбний контракт, свідки та «опікуни». На самій церемонії, під час підписання шлюбного контракту жінка та чоловік повинні сказати «Я приймаю», щодо умов шлюбу, яких стосується контракт. Альсані пише, що у цьому документі чоловік ставить свій підпис, а жінка відбиток пальця. Це обумовлено попередньою неписьменністю жінок. Та коли героїня Гамре каже, що може написати своє ім'я, то старші

жінки «шикають» на неї і зазначають про дріб'язковість цього порівняно з тим, що її беруть за дружину. Дані процеси, звісно, є лише церемоніальними, оскільки все погоджено вже до весілля. Проте певні церемоніальні функції можуть бути досить символічними і демонструвати майбутні гендерні ролі чоловіка та дружини в родині. Так, під час офіційної додаткової релігійної церемонії, під час якої зазвичай читають Fatihah – перший розділ Корану і наречені дають клятви, наречена говорить: «Я, (ім'я нареченої), пропоную себе у шлюб відповідно до вказівок Святого Корану і Святого Пророка. Я обіцяю, чесно та щиро, бути слухняною та вірною дружиною». Наречений: «Я обіцяю, чесно та щиро, бути вірним і корисним чоловіком». [Alsanea с.11] Фактично останнє дуже часто порушується.

Як вже зазначалося, покірність та слухняність – найважливіші риси мусульманської жінки, які виховуються в ній з дитинства для подальшого застосування нею у родині та суспільстві. Ця покірність та сором'язливість проявляються в одязі. Такий прояв сміливості однієї з героїнь, яка зважилася на зняття хіджабу у кінотеатрі, щоб показати свою розкутість, викликає гнівну критику з боку чоловіка Рашида – «Це не робить тебе красивішою. Одягнись.» [Alsanea, с. 38] Така різка критика ображає жінку адже для неї це був один зі способів сподобатися чоловікові, з яким вона нещаслива.

Домінуванням традиції «пристойної» та «сором'язливої» жінки диктуються і розуміння сексуальних бажань. Зазвичай мусульманки, навіть зі своїми чоловіками, не говорять про такі речі, оскільки це вважається непристойним і подекуди навіть гріховним. Чоловік, на відміну від жінки, навпаки, може вільно говорити про такі речі, оскільки прийнято вважати, що жінка повинна бути «чистою» і вільна від бажань сексуального задоволення. Так ми можемо прочитати про думки Гамре у її першу шлюбну ніч. Про те, що настанови матері не «здаватися» чоловікові у першу ж ніч, постійно крутяться у неї в голові. З її поведінки зрозуміло, що вона чекає цієї близькості, але й прагнення встановити рекорд з «оборони» чоловікові також не полишає її. Ця модель поведінки нав'язана з дитинства. Авторка описує сцену про спробу нетрадиційного статевого акту чоловіка і дружини. Не отримавши бажане він принижує та б'є дружину. Вона відчуває подвійний шок – перший від грубощів, другий від зневаги. Протилежне відбувається з

іншою героїнею роману – досить було Садаме дозволити інтимну близькість у стосунках з її нареченим Валідом Аль-Шарі, шлюбний контракт з яким вже було підписано і весілля вже мало от-от відбутися, він відмовився від неї, мовляв, вона мені не підходить за дружину. Вражена дівчина не може збагнути що з нею не так і чому так сталося. Оскільки сексуальні бажання та секс – табуовані теми у мусульманських суспільствах, діти, особливо дівчата, не отримують сексуальної освіти, навіть іноді власні матері з неохотою розмовляють з дитиною на ці теми. Так жінки часто не тільки приховують свої проблеми, а й не знають про них.

Офіційно іслам дозволяє розлучення з ініціативи як чоловіка так і жінки, однак, на практиці розлучення є дуже рідкісними, особливо з ініціативи жінки. Попри невдоволення шлюбним життям, ставленням до неї героїня Гамре намагається врятувати шлюб. Керуючись «наукою» отриманою від матері та інших жінок її сім'ї про те, що шлюб врятує вагітність, вона навмисно не приймає протизаплідні пігулки. Її не спиняє ні відверта зневага Рашида, ні той факт, що в нього є коханка.

На Близькому Сході розлучення вкрай не популярні, втім не забороняються. Після розлучення жінка змушена повертатися у батьківський дім, де цілком ймовірно її будуть засуджувати та обвішувати ярликами, навіть якщо вона сама вирішила розлучитися. Практично неможливо жінці вийти заміж вдруге, бо це означатиме, що чоловік себе не поважає, беручи заміж [не]чисту жінку, що створює умови обмеження для жінок.

У Саудівській Аравії ще до недавніх часів жінки активно відстоювали право на керування автомобілем. У країні було зроблено багато реформ, після яких жінки все ж розпочали водити автомобілі. Раджа Альсані відображає цю боротьбу інтересів у своєму романі на прикладі Гамре та її чоловіка. Перша питає дозволу на те, щоб піти на курси водіїв, а він запевняє її їздити на міському транспорті, і зовсім не тому що так безпечніше, а тому, що вважає її неспроможною.

У контексті роману ми неодноразово натрапляємо на сцени побиття жінок. Цікавим аспектом у Корані є те, що у ньому багато написано про побиття жінок, яке не лише не забороняється, а навіть дозволяється й вважається необхідністю. Саме таким чином, якщо чоловік не б'є дружину, то його не вважають поважним чоловіком,

оскільки він повинен виховувати дружину і дітей. [Боднар]; [Демішева]

Як бачимо у Саудівській Аравії до сьогодні існує традиція, в якій жінка не має права без дозволу члена родини чоловічої статі від'їзжати за кордон чи виходити на вулицю без супроводу чоловіка. Офіційно це ніде не прописано, але такий звичай має своє місце в побуті. Це виникло з того, що хлопців виховують, як охоронців і захисників своїх сестер, дівчат, жінок, а тим самим це дає їм умовний дозвіл бути постійним наглядачем. Ми бачимо, що це використовується чоловіками аж занадто завзято. Таке трактування Корану і традиції суспільства використовуються як притискання жіночої статі.

Викладені факти та приклади дозволяють зробити висновок про те, що не релігійні засади визначають звичай мусульманського суспільства та патріархальні засади, а саме патріархальні засади диктують трактування релігії, де значення нечітке та може бути трактоване по-різному без контекста. Консервативність мусульманського суспільства продиктоване не лише вагомою роллю ісламу, а домінуванням патріархального дискурсу у структурі суспільства. Так, навіть ті права, які надав іслам жінці, такі як: розлучення, власний вибір, освіта та багато інших, хоч і теоретично можливі, проте складні в реалізації в умовах, які були побудовані практиками суспільств. [Боднар, Демішева]

Новим видом протестів є мистецтво у різних його проявах. Активістки, здебільшого переселенки, які проживають в інших країнах, але борються за права жінок різних місцевостей з приводу арабської ідентичності, розпочали активно використовувати мистецтво задля того, аби показати теми, які замикають свободу жінок. Раджа Альсані саме з таких жінок, які використали і мистецтво літератури і новітні технології, щоб достукатися до суспільства та заявити про свої утиснені права.

Роман «Дівчата Ар-Рійада» був негайно заборонений в Саудівській Аравії через суперечливий і запальний зміст. Чорно-ринкові копії роману розповсюджувалися, а «Дівчата Ар-Рійада» були бестселером на більшій частині Близького Сходу [Adil], [Alsanea, с. 9]. Станом на січень 2008 року англійські копії «Дівчат Ар-Рійада» були доступні у великих книжкових магазинах

Саудівської Аравії. Книга широко поширюється, продається в магазинах з США до Європи.

Також жінки з різних сфер на Близькому Сході намагаються допомагати іншим жінкам. Завдячуючи жіночій солідарності, одна юристка створила додаток, який дає змогу зрозуміти та дізнатися жінкам про свої права.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажнюк Б. Національна ідентичність і мова в українській діаспорі // Сучасність. – 1999. – № 3. – С. 128-140 .
2. Азарова Л. Є. (2018). Мова як визначальний чинник ідентичності української нації. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Вип. 292: 24-32.
3. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / Б. Андерсон. – К. «Критика», 2001. – 271 с.
4. Андрійчук О. Україна – Європа: тести на сумісність. – К.: Смолоскип, 2007.
5. Апенко Е.М. Литературная критика /Е.М.Апенко // История литературы США. Т.III. Литература середины XIX в. (поздний романтизм). – М.: Наследие, 2000. – С. 557-577.
6. Апресян Ю. Д. Английские синонимы и синонимический словарь / Ю. Д. Апресян // Англо-русский синонимический словарь. – М. : Наука, 1979. – С. 500–543.
7. Апресян Ю. Д. Интегральное описание языка и системная лексикография / Юрий Дереникович Апресян // Избранные труды. – М. : 1995. – Т. 2. – С. 47–52.
8. Апресян Ю. Д. Лексикографическая концепция НБАРСа / Ю. Д. Апресян // Новый большой англо-русский словарь. – М. : Русский язык. – 1993. – Т. 1. – С. 6–17.
9. Апресян Ю. Д. Толковый словарь нового типа как основа серии словарей / Ю. Д. Апресян // Современное состояние и тенденции развития отечественной лексикографии. – М. : Русский язык, 1988. – С. 14–16.
10. Архипенко Л. М. Національна ідентичність як чинник духовного захисту особистості / Л. М. Архипенко // Психологічна безпека та адаптація особистості : матеріали міжнародної науково-практичної конференції 7–8.11.2007 р. м.Дніпропетровськ. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 133–144.
11. Базова В. «Міфема лосося як носій індіанської сингулярності в контексті оповідання Шермана Алексіє «Найкрутіший індіанець у світі» / В.Базова // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. – Вип.35. – К.: 2017. – С.49-54.

12. Бакіров В. С. Вища школа України : на шляху до європейських стандартів / В. С. Бакіров // Академическая мобильность – важный фактор образовательной евроинтеграции Украины : материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Х. : НУА, 2010. – С. 37-47.
13. Барт Р. Система моды. Статьи по семиотике культуры / Р. Барт. – М., 2003. – С. 270.
14. Березнікова Н.І. Відображення національної ідентичності американських індіанців в сучасних резерваціях індіанським письменником Шерманом Алексієм / Н.І.Березнікова // Національна ідентичність в мові та культурі: зб. наук. праць / ред. А.Г.Гудманян, О.Г.Шостак. – К.: Талком, 2017. – С.117-120.
15. Берков В. П. Вопросы двуязычной лексикографии : автореф. дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.19 / В. П. Берков. – Л., 1971. – 30 с.
16. Берков В. П. Двуязычная лексикография / Валерий Павлович Берков. – СПб. : Изд-во СПб. ун-та, 1996. – 248 с.
17. Берков В. П. Слово в двуязычном словаре / Валерий Павлович Берков. – Таллинн : Валгус, 1977. – 276 с.
18. Бех, І. Д., Журба, К. О. (2017). Концепція формування у підлітків національно-культурної ідентичності у загальноосвітніх навчальних закладах. Гірська школа українських Карпат, 16, 24-33.
19. Бобилевич Гражина. Китч как конфликт ценностей (на примере портретов дочери кисти Александра Максовича Шилова) / Гражина Бобилевич // Revitalizace Hodnot: Umeni a LiteraturaII. Ed. J.Dohnal. – Brno, 2015 – С.115-120.
20. Бойніцька О.С. Англійський історіографічний роман кінця ХХ – початку ХХІ ст.: філософія жанру. Монографія / О.С.Бойніцька. – К.: Видавець Карпенко В. М., 2016. – 324 с.
21. Бронуэн М., Рингхэм Ф. Словарь семиотики / М. Бронуэн, Ф. Рингхэм. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 256 с.
22. Брэнд М. Наемник /Макс Брэнд [електронний ресурс]. – М.:Центрополиграф, 1998. - Режим доступу <https://www.e-reading.club/book.php.book=8742>
23. Бурстин Д. Американцы: Национальный опыт: Пер. с англ. Авт. послеслов. Шестаков В.П.; Коммент. Балдицина П.В. – М.: Изд. группа «Прогресс» - «Литера», 1993. – 624с.

24. Ващенко А.В. Фронтір / А.В. Ващенко // История литературы США / [Ред. кол. Я.Н. Засурский, М.М. Коренева, Е.А. Стеценко]. – М. : «Наследие», 1999. – Том II : Литература эпохи романтизма / [Ред. кол. 2-го тома :А.М. Зверев, М.В. Тлостанова]. – С. 349–375.
25. Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография / Виктор Владимирович Виноградов. – М. : Наука, 1977 – С. 118–161.
26. Висоцька Н.О. Єдність множинного. Американська література кінця ХХ – початку ХХІ століть у контексті культурного плюралізму / Н.О.Висоцька. – К.: КНЛУ, 2010. – 456 с.
27. Висоцька Н.О. Конституювання ідентичності в полікультурному просторі як об'єкт теоретичної рефлексії / Н.О.Висоцька // Україна – проблема ідентичності: людина, економіка, суспільство. – К.: Стилос, 2003. – С.21-31.
28. Гак В. Г. Проблема создания универсального словаря / В. Г. Гак // Национальная специфика языка и её отражение в нормативном словаре. – М. : Русский язык, 1986. – С. 119–125.
29. Гальчинський А. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи : Методологічні аспекти / А. Гальчинський. – К. : Либідь, 2006. – С. 240–267.
30. Герд А. С. Основы научно-технической лексикографии / Александр Сергеевич Герд. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1986. – 69 с.
31. Головащук С. І. Перекладні словники і принципи їх укладання : на лексичному матеріалі російської та української мов / Сергій Іванович Головащук. – К. : Наукова думка, 1976. – 247 с.
32. Гомілко О. Феномен тілесності: дис. ... докт. філософ. наук: спец. 09.00.04 «Філософська антропологія, філософія культури»/ О.Гомілко. – К., 2007. – 438с.
33. Гора О. Освітнє середовище як фактор формування національної ідентичності студентів вищих навчальних закладів / О.Гора // Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки. – 2011. – Вип. 8(1). – С. 97–101. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2011_8%281%29_21.
34. Городный Л. И. Становление английской синонимической лексикографии (словари синонимов в XVIII–XIX вв.) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Л. И. Городный. – Л., 1981. – С. 17–20.

35. Греймас А., Фонтаний Ж. Семиотика страстей: От состояния вещей к состоянию души / А.Греймас, Ж.Фонтаний. – М.: Издательство ЛКИ, 2010. – 336 с.
36. Грох М. Консенсусное объяснение формирования наций // Вопросы философии, Москва, 2011, № 01, стр. 27-36.
37. Гудзенко О.З. Міжпоколінські відмінності уявлень про фактори досягнення життєвого успіху / О.З. Гудзенко // Соціологія майбутнього: науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства. – 2010. – № 1. – С. 106–113.
38. Гудков Л. Абортивная модернизация / Л. Гудков. – М. : Рос. полит. энциклопедия, 2011. – С. 13–14. 5 Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя Е. Гіденс. – К. : АЛЬТЕРПРЕС, 2004. – С. 15–16.
39. Гундорова Т. Кітч і Література. Травестії. /Т.Гундорова.– Факт, 2008. –284 с.
40. Денисов П. Н. Лексика русского языка и принципы ее описания / Петр Никитич Денисов. – М.: Русский язык, 1993. – 245 с.
41. Денисов П. Н. Основные проблемы теории лексикографии / Петр Никитич Денисов. – М. : Русский язык, 1976. – 207 с.
42. Денисов П. Н. Практика, история и теория лексикографии в их единстве и взаимообусловленности / П. Н. Денисов // Проблемы учебной лексикографии и обучение лексике. – М. : Русский язык, 1978. – С. 25–33.
43. Донскіс Л. Збентежена ідентичність і сучасний світ / Леонідас Донскіс: (пер. З англ. О.Буценко). – К.:Факт, 2010. – 311 с.
44. Дубичинский В.В. Искусство создания словарей. Конспекты по лексикографии / Владимир Владимирович Дубичинский. – Харьков : ХГПУ, 1994. – С. 18–23.
45. Жлуктенко Ю. Українська мова на лінгвістичній карті Канади // Київ : Наук. думка, 1990. – 176 с.
46. Заблоцький В.В. Мовна політика в Україні: стан та напрями оптимізації : автореф. дис. канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси (політичні науки)» / В.В. Заблоцький. – Х., 2007. – 16 с.
47. Казакевич, О. (2017). Роль мови у формуванні національної ідентичності (Role of language in the national identity format). Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія», (Вип. 18), - с. 77-79.

48. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – М., 2004. – 477 с.
49. Кларк, Уолтер Ван Тилберт. Случай у брода / Уолтер Ван Тилберт Кларк. [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.e-reading.club/chapter.php/133275/36/Prizraki_bizonov._Amerikanske_pis_ateli_o_Dal'nem_Zapade.html
50. Колісниченко А. В. Міфопоетика творчості Гарта Крейна: дис. канд. філол. наук: 10. 01. 04 / Колісниченко Анна Віталіївна; М-во освіти і науки України, Нац. Дніпровський ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпро, 2017. – 174 с.
51. Колісниченко А. В. Першостихії як засіб гармонізації художнього простору поеми Гарта Крейна «Міст» / А. В. Колісниченко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Серія: Філологія, 2016 – Вип. 22. – С. 70-72.
52. Корабльова Н.С. Багатовимірність рольової реальності: ролі і маски – лик і личина / Надія Степанівна Корабльова- Харків: ХНУ, 2000.- 288с.
53. Коренева М.М. Литература XVIII в. Введение /М.М.Коренева // История литературы США. Т.І. Литература колониального периода и эпохи Войны за независимость XVII-XVIII в. – М.: Наследие, 1997. – С. 329-349.
54. Кременецькі компаративні студії : [науковий часопис / ред.: Чик Д.Ч., Пасічник О.В.]. -- 2016. -- Вип. VI. Т. I.-- С. 307-317.
55. КрючковаТ.Б. Языковая политикан реальность [Текст] /Т.Б. Крючкова // Вопросы филологии. — 2010. — №1 (34). — С. 30-39.
56. Кудашев И.С. Проектирование переводческих словарей специальной лексики / Игорь Сергеевич Кудашев. – Helsinki : Helsinki University, 2007. – 445 с. Вісник КНЛУ. Серія Філологія. Том 16. № 1. 2013.
57. Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції / М. А. Кун. – К., 2013. – 229 с.
58. Куць О.М. Мовна політика в державотворчих процесах України : навч. посіб. / О.М. Куць. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Карамзіна, 2004. – 275 с.
59. Ламур, Луис. Как был покорен Запад / Луис Ламур. [електронний ресурс]. – М.:Центрополиграф, 1994. - Режим доступу http://loveread.ec/view_global.php?id=6214

60. Логан Джек. Железный мустанг / Джек Логан [электронный ресурс]. – Режим доступа - <https://libking.ru/books/adv-/adv-western/439780-dzhek-logan-zheleznyu-mustang.html>
61. Лотман Ю. Театральный язык и живопись (К проблеме иконической риторики) / Ю.Лотман // Статьи по семиотике культуры и искусства. – Санкт-Петербург, Гуманитарное агентство «Академический проект», 2002. – 551 с.
62. Макмуртри Лэрри. Одинокий голубь / Лэрри Макмуртри. [электронный ресурс]. – Режим доступа <https://www.e-reading.club/book.php?book=99588>
63. Марчук Ю. Н. Действующие системы машинного перевода и автоматические словари / Ю. Н. Марчук // Машинный перевод и автоматизация информационных процессов : [сб. ст.]. – М. : Наука, 1979. – Вып. 3. – 70 с.
64. Маслова В. Когнитивная лингвистика: учеб. пособие / В.Маслова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
65. Медвідь Ф. Взаємозв'язок національної і релігійної ідеї в контексті релігійно-духовного життя України / Ф. Медвідь // Вісник УАДУ. – 2003. – № 1. – С. 364.
66. Мифы индейцев Южной и Северной Америки. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.lib.ru
67. Михед Т.В. Пуриганська традиція і література Американського Ренесансу: 1830-1860 / Т.В.Михед. – К.: Знання України, 2006. – 344 с.
68. Морковкин В. В. Типология типологических словарей / В. В. Морковкин // *Vocabulum et vocabularium*. – Харьков : Изд-во Харьковского ун-та, 1994. – Вып. 1 – С. 13–23.
69. Москаленко А. А. Нарис історії української лексикографії / Артем Амвросійович Москаленко. – К. : Державне учбово-педагогічне в-во “Радянська школа”, 1961. – 164 с.
70. Нации и национализм / Б. Андерсон, О. Бауэр, М. Хрох и др; Пер с англ. и нем. Л. Е. Переяславцевой, М. С. Панина, М. Б. Гнедовского — М.: Практикс, 2002. — 416 с.
71. О.Шостак Опозиція «Свій-Чужий» у сприйнятті національної ідентичності корінних жителів Північної Америки/ О.Г.Шостак// Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. – 2017. -- №1 (25). – С.137-143.

72. Овсяннико-Куликовский Д. Н. Психология национальности / Д. Н. Овсяннико-Куликовский. – СПб., 1922. – 188 с
73. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки. – Львів: “Фенікс”, 1995. – 46 с.
74. Ожегов С. И. Лексикология. Лексикография. Культура речи / Сергей Иванович Ожегов. – М. : Высшая школа, 1974. – 352 с.
75. Паламарчук Л. С. Українська радянська лексикографія / Леонід Сидорович Паламарчук. – К. : Наукова думка 1978. – 201 с.
76. Паунд Эзра. Стихотворения и избранные Santos / Эзра Паунд. – М.: СПб, 2003. – 887 с.
77. Пачковский Ю. Ціннісно-професійний контекст світоглядних орієнтацій студентської молоді (досвід українсько-польського соціологічного дослідження) / Ю. Пачковский // Український соціологічний журнал. – 2009. – № 1-2. – С. 79–94.
78. Полюга Л. Проблеми української лексикографії в освітанському процесі / Л. Полюга // Українська мова в освіті : [матеріали Всеукр. наук. конф. “Українська мова в освіті”]. – Івано-Франківськ : Плай, 2000. – С. 141–153.
79. Рибалко М.-М. Функціонування танго-дискурсу в сучасних англійських фільмах / М.-М.Рибалко // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острог: Видавництво національного університету «Острозька академія». – Вип. 30. – 2012. – С. 309—312.
80. Роттердамський Еразм. Похвала глупоті. Домашні бесіди / Еразм Роттердамський. — К.: Основи, 1993. — 319 с.
81. Серякова І. Магія невербальної комунікації. Навч. посібник / І.Серякова. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. – 95 с.
82. Сімонок, В. П. (2016). Запозичена лексика в українській мовній картині світу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація, (2), 96-102.
83. Слово і час. – 2009. №11. – С. 68-74.
84. Сокурянская Л. Студенчество на пути к другому обществу: ценностный дискурс перехода / Л. Сокурянская : монографія. – Харьков : Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, 2006. – 576 с.
85. Соломоник А. парадигма семиотики: Очерки по общей семиотике / А. Соломоник. – М.: Издательство ЛКИ, 2011. – 336 с.
86. Ставицька Л. Український жаргон: Словник. – К., 2005. – 496 с.

87. Стукалин Ю.В. «Первая энциклопедия Дикого Запада – от А до Z»: Яуза, Эксмо; Москва; 2014. – С. 259.
88. Тараненко О. О. Новий словник української мови (Концепція та принципи укладання словника) / Олександр Онисимович Тараненко. – К. : [б. в.]; Кам'янець-Подільський : [б. в.], 1996. – 172с.
89. Терентьев Ф. Самюэль Хантингтон. Кто мы? Вызовы американской идентич-
90. Терещенко К.В. Національна ідентичність як складова системи соціальної ідентичності особистості / К.В. Терещенко // Вісник післядипломної освіти. – 2010. – Вип. 1(2). – С. 392–399. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpo_2010_1%282%29_47.
91. Ткаченко Є.В. Конституційно-правове регулювання мовних відносин: порівняльний аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право» / Є.В. Ткаченко. – Х., 2009. – 19 с.
92. Фишман Д. Сегодняшние споры между примордиалистами и конструктивистами : связь между языком и этничностью с точки зрения ученых и повседневной жизни / Джошуа Фишман // Логос. – № 4 (49). – 2005. – С. 132–140.
93. Фокс Норман. Злые земли / Норман Фокс. [электронный ресурс]. – Режим доступу <https://www.e-reading.club/book.php?book=60264>
94. Харицька С.В. Гендерні мовні маркери у лінгвістиці політичного дискурсу / С Харицька // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах : зб. наук. праць. – К.: Університет «Україна», 2018. – Вип. 37. – С. 90–94.
95. Харченко Л. Міфотворчість як дієвий чинник суспільно-політичного життя / Л. Харченко // Вісник Львівського університету. – Серія «Філософські науки». – Вип.5. – Львів, 2003. – С. 199-207.
96. Хобсбаум, Э. Р. И. К. (2005). Все ли языки равны? Язык, культура и национальная идентичность. логос, (4), 49.
97. Чередник, Ю. (2010). Мовне планування як складова державної мовної політики: теоретико-методологічний аспект. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dums/2010_1/10cymtma.pdf.

98. Черкес Б.С. Національна ідентичність в архітектурі міста: Монографія/ Б.С.Черкес. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. - 268с.
99. Шевченко О.В. Формування національної ідентичності як компонента Я-образу особистості / О.В. Шевченко // Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. – К., 2003. – С. 409–420.
100. Шерман Алекси. Коренные народы Черепашьего острова, [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://indigenous.jimdo.com>
101. Шостак О. «Иронический китч как способ выявления национальной идентичности» / О.Шостак //Revitalize Hotnot: Umeni a LiteraturaII. Ed. J.Dohnal. – Vrnо, 2015 – С.255-263.
102. Шостак О. «Опозиція «Свій – Чужий» у сприйнятті національної ідентичності корінних жителів Північної Америка/О.Шостак // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. – Вип. 1 (25). – К.: НАУ, 2017. – С.137-143.
103. Шостак О. «Постмодерний кітч як шлях до вияву національної ідентичності у творчості Джералда Візенора» / О.Шостак //Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. – Вип.34. – К.: 2016. – С.244-257.
104. Шостак О. Втілення ідеї всеєдності у романі «Сади в дюнах» Леслі Мармон Сілко/ О.Шостак// Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: зб.наук.праць. – К.: Університет «Україна», 2013. – Вип.28. – С.295-311.
105. Шостак О. Вчення про священне коло як шлях до подолання національного травматичного синдрому у творчості американських та канадських письменників індіанського походження/ О.Шостак// Сучасні літературознавчі студії. Літературний дискурс: транс культурні виміри: зб.наук.праць. – К.:Вид. центр КНЛУ,2015. – С.613-623.
106. Шостак О. Г. Життя як подолання больового синдрому у романах американських письменників корінного походження / О. Г. Шостак // Американські та британські студії: мовознавство, літературознавство, міжкультурна комунікація: Збірник наукових праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, О. Г. Шостак. – К.: Талком, 2016. – С. 74-84.

107. Шостак О. Г. Идеологема національної свідомості у творчості письменників індіанського походження / О. Г. Шостак // Літературознавчі студії. – Вип. 19, Ч. 2. – К., 2007 – С. 251-259
108. Шостак О. Гендерна ідентичність корінних жителів Північної Америки/ О.Шостак// Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур: матеріали X міжнародної наукової конференції. (Острог, 18–19 травня 2017 року). – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. – Вип. 19. – С.34-51.
109. Шостак О. Кохання як імперський захват (на прикладі романів Н.Скотта Момадея «Дім створений із світанку» та «Трьохденний шлях» Джозефа Бойдена) / О.Шостак// Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: зб.наук.праць. – К.: Університет «Україна», 2015. – Вип.32. – С.201-217.
110. Шостак О.Г. Просторова ідентичність Черокі у романі Діани Глансі «Відштовхуючи ведмеда. Роман про стежину сліз» / О. Шостак/ Національна ідентичність в мові та культурі: зб. наук. праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, О. Г. Шостак. – К. : Талком, 2018. – С.68–71.
111. Щерба Л. В. Опыт общей теории лексикографии / Лев Владимирович Щерба // Избранные работы по языкознанию и фонетике. – Л. : Наука, 1958. – 182 с.
112. Щерба Л. В. Языковая система и речевая деятельность / Лев Владимирович Щерба. – Л. : Наука, 1974. – 428 с.
113. Элиаде М. Аспекты мифа / М. Элиаде / [Перевод В. Большаков]. – М.: «Инвест ППП», 1995 – 236 с.
114. Altugan, A.S. (2015). The Relationship between Cultural Identity and Learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 186, p. 1159-1162. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.161>
115. Broker, Ignatia. *Night Flying Woman. An Ojibway Narrative* / Ignatia Broker. – St.Paul: Borealis Books, 1983. – 135 p.
116. “How to become a producer in Hollywood?” (“Kak stat’ produserom v Gollivude: Vypusknitsa MGU Ol’ga Lesnova s uspekhom rabotaet v sviataia sviatykh amerikanskoj kinoindustrii), *Russkie v Amerike*, выпуск 3, 2016, pp. 62-65.
117. Alexie Sherman. *The Toughest Indian in the World*. Grove Press, 2000.

118. Alexie Sherman "Smoke Signals" A Screenplay/ Sherman Alexie. – New York: Hyperion, 1998. – 179 p.
119. Alexie Sherman "The Lone Ranger and Tonto FistFight in heaven"/ Sherman Alexie. – New York: Harper Perennial, 1994. – 223 p.
120. Alexie Sherman. Interview "The Gardian"/ [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
121. Ammon U. Language conflicts in the European Union [Text] / U. Ammon // International Journal of Applied Linguistics. — 2006. — Vol. 16. — No. 3. — P.319-338.
122. Bakmand B. National language planning, why (not)? / B.Bakmand // Intercultural Communication. Berlin / New-York : Mouton de Gruyter, 2000 – April. – issue 3. – P.404 – 1 634. – Access mode : www.immi.se/intercultural.
123. Barbour S. Language and Nationalism in Europe. Oxford University Press, 2000. P. 83. Burke P. // URL: <http://terrain.revues.org/3142> (дата обращения: 10.02.2012).
124. Belin, Esther G. From the Belly of My Beauty. University of Arizona Press, 1999.
125. Bercovitch, S. Preface / Sacvan Bercovitch // Reconstructing American Literary History / Ed. S. Bercovitch. – Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Press, 1986. – P.VII-X.
126. Bercovitch, S. The Problem of Ideology in American Literary History / Sacvan Bercovitch // New Literary History. – # 12, 1986. – P. 635-664.
127. Bercovitch, S. The Rites of Assent: Transformations in the Symbolic Construction of America / Sacvan Bercovitch. – N.Y. & L.: Routledge, 1993. – 432 p.
128. Bland, Jared. Joseph Boyden Tackles Native Torture, Colonial Amnesia and Ongoing Racism [Электронный ресурс] // The Globe and Mail , 26 March, 2017 Режим доступа: <https://www.theglobeandmail.com/arts/books-and-media/joseph-boyden-tackles-native-torture-colonial-amnesia-and-ongoing-racism/article14308176/>
129. Boyden, Joseph. The Orenda. – Toronto: Penguin, 2014. – 490 p.
130. Bruyneel, Kevin. The Third Space of Sovereignty. The Postcolonial Politics of U.S.-Indigenous Relations. – Minneapolis-London: University of Minnesota Press, 2007. – 319p.

131. Burstyn D. Amerykantsy: Natsyonal'nyj opyt: Per. s anhl. Avt. posleslov. Shestakov V.P.; Komment. Baldytsyna P.V. – M.: Yzd. hruppa «Prohress» - «Lytera», 1993. – 624s.
132. Chovancova K. Tolérance (des différences), purisme et politique linguistique en Slovaquie et en France // URL: http://www.sens-public.org/IMG/pdf/SensPublic_DossierEurope_MZazrivcova.pdf (дата об-ращення: 02.02.2012).
133. Collins dictionary (n.d). Retrieved from <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/success>
134. Crane H. Complete Poems and Selected Letters and Prose of Hart Crane / Hart Crane. – New York: Garden City, 1966. – xvii, 302 p.
135. Crane H. The collected poems of Hart Crane. / Hart Crane // Edited with an introduction by Waldo Frank. – New York: Liveright publishing corporation, 1933. – xxxiv, 179 p., ill.
136. D’Haen, Th. How Many Canons Do We Need? World Literature, National Literature, European Literature / Theo D’Haen // The Canonical Debate Today: Crossing Disciplinary and Cultural Boundaries / Ed. by L.Papadima, D. Damrosch, T. D’Haen. – Amsterdam, N.Y. : Rodopi, 2011. – P.19 - 37.
137. De Swaan A. The language predicament of the EU since the enlargements // Sociolinguistica. 2007, № 21.
138. Elliott, E. Those Irrepressible Puritans: Canon War Survivors / Emory Elliott // Пуританська традиція в літературі США. – К.: Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, 2004. – С. 17-35.
139. Emerson, Gloria. At the Hem of the Lowest Clouds: Meditations on Navajo Landscapes. School of American Research Press, 2003.
140. Encyclopedia of Contemporary Literary Theory. Approaches, Scholars, Terms / gen. ed. Irena Makaryk. – Toronto: University of Toronto Press, 1994. – 656 p.
141. Erman Akilli – Federico Donelli, “Reinvention of Turkish Foreign Policy in Latin America: The Cuba Case”, Insight Turkey, Vol. 18, No. 2, (Ankara: SETA, 2016), pp. 161-181.
142. Erman AKILLI, (ed.) Türkiye’de ve Dünyada Dış Yardımlar, Nobel Yayınları, 1st Edition, Ankara, Turkey, 2016. (a)
143. Erman AKILLI, Türkiye’de Devlet Kimliği ve Dış Politika, Nobel Yayınları, 2nd Edition, Ankara, Turkey, 2016. (b)
144. Foran, Charles. Joseph Boyden mines Canada’s bloody past for surprising spirituality Racism [Електронний ресурс] :// The Globe and

Mail , 26 March, 2017 Режим доступа:
<https://www.theglobeandmail.com/arts/books-and-media/book-reviews/joseph-boyden-mines-canadas-bloody-past-for-surprising-spirituality/article14169831/>

145. Gomez, Adrian. "Daughter's Documentary Celebrates Momaday's Life."

The Albuquerque Journal. "Life in New Mexico." Sunday October 15, 2017. 5

Momaday, N. Scott. *Again the Far Morning: New and Selected Poems*. Albuquerque: University of New Mexico Press, 2011.

In the Bear's House. N.Y. : St. Martin's Griffin, 1999.

The Man Made of Words: Essays, Stories, Passages. N.Y. : St. Martin's Griffin, 1997.

146. Momaday, N. Scott and Yuri Vaella *Meditations After the Bear Feast: The Poetic Dialogues of N. Scott Momaday and Yuri Vaella*. Alexander Vaschenko and Claude Clayton Smith, eds. Brunswick, Maine: Shanti Arts Publishing, 2016.

147. Gordon, Andrea. *Joseph Boyden on The Orenda, His Latest Giller-Nominated Novel* [Электронный ресурс] :// Toronto Star, 17 Sept. 2013

Режим доступа:
http://www.thestar.com/entertainment/books/2013/09/17/joseph_boyden_on_the_orenda_his_latest_gillernominated_novel_interview.html.

(accessed June 17, 2017).

148. Hammer L. *Hart Crane and Allen Tate: Janus-Faced Modernism / Langdon Hammer*. – Princeton: Princeton University Press, 1993. – xviii, 277 p.

149. Huntington, S. (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. – New York: Simon and Schuster.

150. Inderjeet Parmar and Michael Cox (ed.), *Soft power and US Foreign Policy. Theoretical, historical and contemporary perspectives* (London/New York: Routledge, 2010).

151. Irwin J. *Hart Crane`s Poetry: «Appollinaire lived in Paris, I live in Cleveland, Ohio» / John Irwin*. – Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2011. – xiv, 424 p., ill.

152. Iverson, Peter, ed. "For Our Navajo People:" *Diné Letters, Speeches & Petitions 1900 – 1960*. University of New Mexico Press, 2002.

153. Javadi, A. & Javadi, M. (2008) National identity and globalization. A survey among undergraduate students in Islamabad and Gilanegharb cities (Iran). *Informacijos Mokslai*, p. 112-120. Retrieved from <http://www.zurnalai.vu.lt/informacijos-mokslai/article/viewFile/3379/2447>.
154. Joseph J. E. Identity and Language / J. E. Joseph // *Encyclopedia of Language and Linguistics*, 2nd ed., ed. by Keith Brown. – Vol. 5. Oxford : Elsevier, 2006. – P. 486–492.
155. Joseph Nye Jr and John D. Donahue (ed.), *Governance in a Globalizing World* (Washington: Brookings Institution Press, 2000).
156. Joseph Nye Jr, “Public Diplomacy and Soft Power”, *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616 (2008b).
157. Joseph Nye Jr, *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power* (New York: Basic Books, 1990)
158. Joseph Nye Jr, *Soft power: The Means to Success in World Politics* (New York: Public Affairs, 2004).
159. Joseph Nye Jr, *The Powers to Lead* (Oxford: Oxford University Press, 2008a).
160. Kawano, Kenji. *Warriors: Navajo Code Talkers*. Northland Publishing, 1990.
161. Kellough, R.D., & Kellough, N.G. (2008). *Teaching young adolescents: Methods and resources for middle grades teaching* (5th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Merrill Prentice Hall.
162. Kent, Kate Peck. *Navajo Weaving: Three Centuries of Change*. School of American Research, 1985.
163. King, Haysn. “The Orenda” Faces Tough Criticism from First Nations Scholars” [Електронний ресурс] :// CBC News, 7 Mar.2014
Режим доступа: <http://www.cbc.ca/news/aboriginal/the-orenda-faces-tough-criticism-from-first-nations-scholar-1.2562786>. (accessed June 17, 2017).
164. Kocot Monika “The games with kitsch in the works of Sherman Alexie and Tomas King” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cambridgescholars.com/download/sample/61815>
165. Korzewski, M. (2005). O tolerancji w społeczeństwie i prawie holenderskim [About the Tolerance among Society and Dutch law]. – Krakow: Zakład Wydawniczy “NOMOS”.
166. Lair, M. *Redcoat Theater: Negotiating Identity in Occupied Philadelphia, 1777-1778* /Meredith Lair // William Pencak (ed)

- Pennsylvania's Revolution. – University Park: Pennsylvania State UP, 2010. – P. 192-210.
167. Larkin, E. What is a Loyalist? The American Revolution as Civil War / Edward Larkin // *Common-Place*. 2007. V. 8. № 1. Электронне джерело. Режим доступу: URL: <http://www.common-place.org/vol-08/no-01/larkin>. Загол. з екрану.
168. Larson C. *American Indian Fiction*. Albuquerque: Univ. of New Mexico Press, 1978.
169. Lauter, P. *From Walden Pond to Jurassic Park: Activism, Culture, and American Studies* / Paul Lauter. – Durham & L.: Duke Univ. Press, 2001. – 304 p.
170. Lauter, P. Introduction / Paul Lauter // *Heath Anthology of American Literature* / Ed. Paul Lauter. – Lexington, Mass.: D.C.Heath & Co, 1990. – P. XXXV – XLVIII.
171. Lauter, P. Preface / Paul Lauter // *Heath Anthology of American Literature* / Ed. P.Lauter. – 4th ed. – Boston-N.Y.: Houghton-Mifflin, 2002. – P.XXV-XLIII.
172. Lee, Lloyd L., ed. *Diné Perspectives: Revitalizing and Reclaiming Navajo Thought*.
173. Levine, L. *The Opening of the American Mind: Canons, Culture, and History* / Lawrence Levine. – Boston: Beacon Press, 1996. – 240 p.
174. Lewis R. *The poetry of Hart Crane. A Critical study* / Richard Lewis. – Princeton: Princeton University Press, 1967. – xiii, 426 p.
175. Mather, Christine. *Native America: Arts, Traditions, and Celebrations*. Clarkson Potter/Publishers, 1990.
176. Matthiessen, F.O. *American Renaissance: Art and Expression in the Age of Emerson and Whitman*/ F.O. Matthiessen // N.Y.: Oxford UP, 1941; rpr. 1969. – 720 p.
177. Max Weber, *The Theory of Social and Economic Organization* (Glencoe: The Free Press, 1967), trans. by A. M. Henderson and Talcott Parsons.
178. McNulty D. *A Study of the Influence Affecting Hart Crane/ Dorothy McNaulty*. – Chicago: Loyola University Press, 1944. – 92 p.
179. Messmer, M. *Reading National American Historiography Internationally/ Marietta Messmer* // *Comparative Literature*. – № 52:3. – 2000. – P.193-213.
180. Millett, K. *Sexual Politics* / K. Millett. – Garden City, NY: Doubleday Press, 1970. – 397p.

181. Modiano, M. A new variety of English [Текст] / Marko Modiano // English Today. – 2001. – No 68. – pp. 13–16.
182. Modiano, M. Euro-Englises [Текст] / Marko Modiano // Kachru, Braj B., Yamuna Kachru, Cecil L. Nelson, eds. The Handbook of World Englishes. (Blackwell Handbooks in Linguistics). – Oxford: Blackwell, 2009. – pp. 223–239.
183. Momaday, N.Scott. The House Made of Dawn :[novel] / N. Scott Momadey. – N.Y.: Harper&Row, 1968. – 212 p.
184. Morris, Irvin. From the Glittering World: A Navajo Story. University of Oklahoma Press, 1997.
185. Öktem, K. 2012. “Projecting Power: Non-Conventional Policy Actors in Turkey’s International Relations.” In Another Empire? A Decade of Turkey’s Foreign Policy Under the Justice and Development Party, edited by Kerem Öktem, Ayse Kadioglu, and Mehmet Karli, 86-87. Istanbul: Istanbul Bilgi Universitesi Yayinlari.
186. Philip Seib (ed.), Toward a New Public Diplomacy (New York: Palgrave MacMillan, 2009).
187. Renan, Ernst “Qu’est-ce qu’une nation?” In Nationalism. Ed. By John Hutchinson and Anthony D.Smith. – Oxford: Oxford University Press. – P.17-19.
188. Rex J. Ethnic Minorities in the Modern Nation State: Working Papers in the Theory of Multiculturalism and Political Integration. - N.Y.: Palgrave, 1996.
189. Richard C. Snyder, Burton Sapin, Valerie Hudson and H. W. Bruck, Foreign Policy Decision-Making, Revisited, New York, Palgrave Macmillan, 2003.
190. Richardson, Gladwell. Navajo Trader. University of Arizona Press, 1986.
191. Robert Dahl, “Power”, International Encyclopedia of the Social Sciences - Vol. 12 (New York: Collier-Macmillan, 1968).
192. Saint Katheri and Native American Catholics [Электронный ресурс] :// PBS. Religiln and Ethnic Newsweekly, Nov.15, 2015 Режим доступа:
<http://www.pbs.org/wnet/religionandethics/2015/11/13/november-13-2015-saint-kateri-and-native-american-catholics/27910/> (accessed Jan 15, 2018).

193. Silko, Leslie Marmon Gardens in the Dunes/Leslie Marmon Silko. - Scribner Paperback Fiction Published by Simon and Schuster, 1999. – 480 p.
194. Silko, Leslie Marmon. Almanac of the Dead :[novel] / Leslie Marmon Silko. – N.Y.: Simon and Schuster, 1991. – 763p.
195. Smith, A.D. (2004). History and National Destiny: Responses and Clarifications. Nations and Nationalism, 10 (1/2), p. 195-209. <https://doi.org/10.1111/j.1354-5078.2004.00163.x>
196. Smoke Signals. Dir. Chris Eyre. Miramax Films, 1998. / Smoke Signals. Dir. Chris Eyre. Miramax Films, 1998.
197. Spears M. Hart Crane / Monroe Spears. – Minnesota: University of Minnesota, 1965. – 48 p.
198. Stukalyn Yu.V. «Pervaia entsyklopedyia Dykoho Zapada – ot A do Z»: Yauza, Eksmo; Moskva; 2014. – S. 259.
199. Tapahnso, Luci. Sáanii Dahataal: The Women are Singing. Poems and Stories. University of Arizona Press, 1993.
200. Tapahnso, Luci. “For More than 100 Years, the U.S. Forced Navajo Students into Western Schools. The Damage is Still Felt Today.” Smithsonian Magazine, July 2016.
201. Tarik Oğuzlu, ”Soft power in Turkish foreign policy”, Australian Journal of International Affairs, Vol. 61, No. 1 (2007).
202. Tate A. Reactionary Essays on Poetry and Ideas / Allen Tate. – New York: Scribner`s, 1936. – xii p., 2 I., 3-240 p.
203. The Columbia Literary History of the United States. – N.Y.: Columbia Univ. Press, 1988. – 1263 p.
204. ТІКА, “Україна. Проекти та заходи”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tika.gov.tr/upload/2015/Prestij%20Eserler/Ukrayna-kitapcik.pdf> (дата звернення 30.06.2018).
205. ІКА, Türkiye Kalkınma Yardımları Raporu 2016, (accessed) 05.01.2018, <http://www.tika.gov.tr/upload/2017/YAYINLAR/Faaliyet%20Raporlar%20C4%B1/2016/T%C3%BCrkiye%20Kalk%C4%B1nma%20Yard%C4%B1mlar%C4%B1%20Raporu%202016.pdf>
206. Vaschenko A.V. Frontyr / A.V. Vaschenko // Ystoriya lyteratury SSHa / [Red. kol. Ya.N. Zasurskyj, M.M. Koreneva, E.A. Stetsenko]. – М. : «Nasledye», 1999. – Том II : Lyteratura epokhy romantyzma / [Red. kol. 2-ho toma :A.M. Zverev, M.V. Tlostanova]. – S. 349–375.

207. Walter Carlsnaes, Thomas Risse and Beth A. Simmons (ed.), Handbook of International Relations (Los Angeles/London: SAGE, 2013),
208. Weyhing, Richard. Joseph Boyden. The Orenda // Studies in American Indian Literatures. – 2015. - Vol.27. No2 (Summer). – P.102-105.
209. Wheeler, Jordan. Brothers in Arms : [3 novellas] /. Jordan Wheeler – Winnipeg, Manitoba: Pemmican Publications, Inc.,1989. – 223p.
210. Woodard, Charles L. Ancestral Voice: Conversations with N. Scott Momaday.
Lincoln: University of Nebraska Press, 1989.